

О. О. Горобець,

заступник завідувача редакційно-видавничого відділу,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
E-mail: babutska@ukr.net

Статистичний аналіз книговидавання в Україні та світі

Оцінено сучасний стан книгодрукування та книгорозповсюдження друкованої продукції в Україні та світі. Визначено основні зовнішні фактори впливу на стан книжкової справи. Виокремлено головні проблеми книговидавання. Змодельовано кількісні характеристики книгодрукування в Україні за період 1991–2017 рр.

Ключові слова: книгодрукування, книгорозповсюдження, книжковий ринок, читання, статистичний аналіз.

Рівень освіченості дорослого населення є показником розвитку людського потенціалу країни, в якому читання слугує інструментом примноження знань, розширення світогляду, покращення інтелектуальних показників. Успішний розвиток книжкової справи свідчить, у першу чергу, про зацікавленість держави у підвищенні інтелектуального рівня нації. Зі стрімким розвитком науково-технічного прогресу Інтернет-технології стали беззаперечним лідером у сфері дозвілля. XXI ст. є періодом інтернетизації, що призвело до зниження рівня читання друкованої продукції серед населення, а отже, до зменшення її випуску як за кількістю найменувань, так і за тиражами. У сучасних умовах книги як інтелектуальні збудники втрачають своє значення, поступаючись місцем телевізійним шоу та комп'ютерним іграм, які не несуть в собі практично ніякого розумового навантаження.

За даними досліджень, проведених фахівцями Центру економічних досліджень Ragnar Frisch, встановлено, що за одне покоління інтелектуальний рівень людей стало знижується на сім пунктів. Результати тестування Міжнародної асоціації видавців (International Publishers Association) свідчать, що кожне десятиліття показник IQ стає меншим на 1,23 пункта, а 150 років він знизився на 14 балів [1]. З огляду на вищезазначене, проведення статистичного аналізу книговидавництва є необхідним для з'ясування його сучасного стану, дослідження формування тенденцій на світових книжкових ринках та розвитку останніх відповідно до соціально-економічного стану країни.

Проблемам книжкової справи присвячено праці таких учених-книгознавців, як О. Афонін, С. Буряк, М. Женченко, К. Індутна, А. Мураховський, О. Осадча, Н. Петрова, М. Сенченко, О. Сухорукова та ін. Однак питання сучасного стану книговидавництва та його тенденцій досі практично не розглядалися з економіко-статистичної позиції. Це і спричинило дослідження, спрямоване на поста-

новку завдань економічного обґрунтування книговидавання, їх вирішення та застосування результатів у практичній діяльності.

Метою статті є дослідження сучасного стану книговидавництва, проведення компаративного аналізу прибутковості видавництв та діагностики збалансованості основних показників галузі серед країн-лідерів, виокремлення основних чинників, які впливають на книгорозповсюдження, розкриття провідних тенденцій у середовищі книговидавництва, що формують попит на книжкову продукцію.

Книжкова сфера є специфічною одиницею як на світових, так і на вітчизняному ринках, адже товаром є інтелектуальна власність автора, успішна реалізація якої залежить, у першу чергу, від її сприйняття читачем. Видавництва витрачають багато зусиль на забезпечення ефективної рекламної кампанії ще до виходу у світ нового видання заради формування високого попиту на книгу, що в результаті сприяє швидкій реалізації накладу, повторному її тиражуванню, продажу авторських прав країнам-партнерам та збільшенню прибутку.

За результатами звітів та пілотних обстежень Міжнародної асоціації видавців і Всесвітньої організації інтелектуальної власності (World Intellectual Property Organization) за 2016 р., проаналізуємо сучасний стан книговидавництва у світі (табл. 1, сформовано автором за даними [2]).

Із табл. 1 можна побачити, що лідери у книговидавничій галузі є й країнами – економічними лідерами: США (15,9 млрд дол. США), Японія (8,4 млрд дол. США), та Німеччина (5,7 млрд дол. США) і т. д. Варто зазначити, що у Японії нараховується близько 3370 видавництв, у Німеччині – 2075, дані щодо США відсутні. Водночас за показниками світового рейтингу Livres Hebdo / Publishers Weekly щодо діяльності видавництв, які зарекомендували себе світовими лідерами в галузі, їх прибутки значно знизилися у 2016 р. порівняно з 2015 р. (табл. 2, сформовано автором за даними [3]).

Загальний прибуток від продажів та ліцензування книжкової продукції, 2016 р.

Країна	Прибуток від книговидавництва, млн дол. США	Кількість видань (книг та брошур), млн од.
США	15903,6	...
Японія	8361,0	1293
Німеччина	5716,5	85486
Республіка Корея	2823,8	380523
Франція	2049,6	71909
Іспанія	1946,1	51354
Китай	1047,4	1057201
Російська Федерація	1023,5	28699
Норвегія	207,0	5455
Швеція	194,7	3148
Фінляндія	162,4	6263
Данія	161,5	2368
Бельгія	94,8	1581
Словенія	77,0	5543

Обсяг доходу розглянутих гігантів серед світових видавництв у 2016 р. продемонстрував, переважно, двозначні темпи скорочення щодо попереднього року. Так, фінансово складний рік був у Pearson, продажі якого знизилася порівняно з попереднім роком на 15%. Скорочення доходу

відбулося й у RELX Group, Thomson Reuters та Wolters Kluwer; це обумовлено тим, що до рейтингу не увійшли показники деяких структурних підрозділів зазначених видавництв. Що стосується Bertelsmann, то його продажі загалом знизилися на 7% [3].

Таблиця 2

Річні показники доходу світових лідерів книговидавництва, 2015–2016 рр.

(млрд дол. США)

Країна	Назва видавництва	Дохід	
		2016 р.	2015 р.
США	Pearson	5,617	6,625
Нідерланди, США, Велика Британія	RELX Group (Reed Elsevier PLC & Reed Elsevier NV)	4,864	5,209
Канада	Thomson Reuters (The Woodbridge Company)	4,819	5,776
Німеччина	Bertelsmann (Bertelsmann AG)	3,697	5,259
Нідерланди	Wolters Kluwer (Wolters Kluwer)	3,384	4,592

Такі коливання у доходах вищевказаних компаній викликані певною мірою коливаннями курсу євро щодо долара США у 2016 р. порівняно з 2015 р. Цей фактор спричинив скорочення обсягів продажів, наприклад, для американської компанії Scholastic, що є однією з найпотужніших серед провідних видавництв світу. Водночас її загальний обсяг реалізації дещо збільшився за рахунок публікації нових видань поттеріани – серії книг Дж. Роулінг про чарівників (у 2016 р. продажі видавництва

становили 1673 млн дол. США порівняно з 1636 млн дол. США у 2015 р.).

Провідні світові видавництва задають свої тренди на поширення тієї чи іншої книжкової продукції, але існує ряд факторів, які безпосередньо впливають на стан продажів як в Україні, так і у світі (рис. 1, авторська розробка).

Зосередимось більш детально на факторах впливу на книговидавництво – як світове, так і в рамках України (табл. 3, побудовано автором).

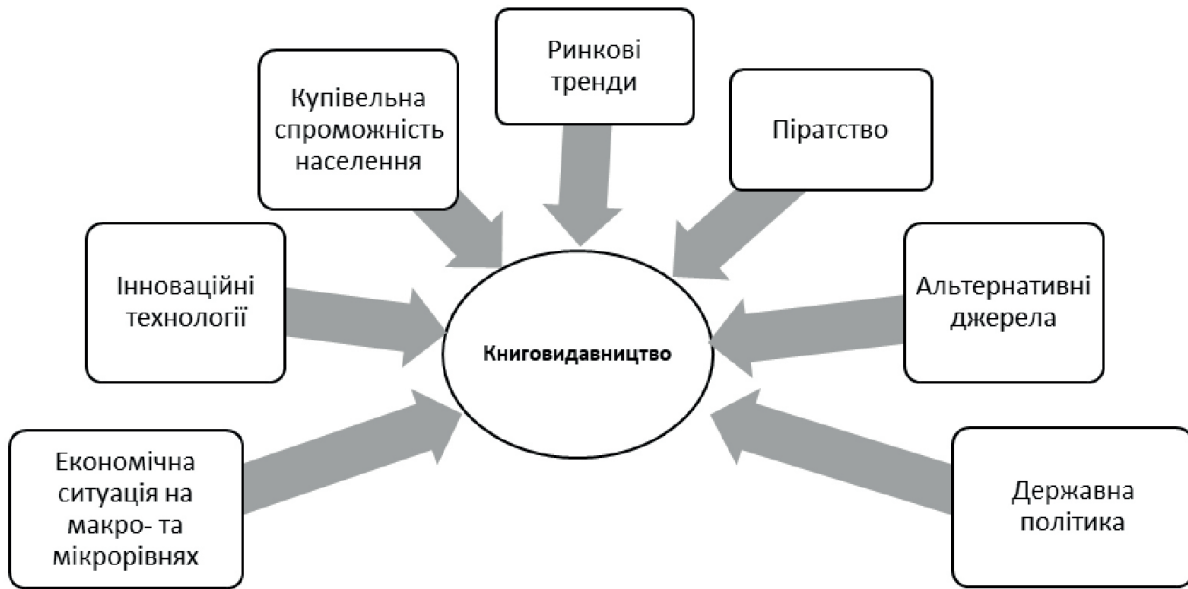

Рис. 1. Вплив зовнішніх факторів на книговидавництво

Таблиця 3

Фактори впливу на книговидавництво

Світове книговидавництво	Книговидавництво України
1	2
1. Економічна ситуація на макро- та мікрорівнях	
Світовий ринок як сфера усталених економічних відносин зараз перебуває у стані глобальних змін, які відображаються у різних проявах і на мікрорівні. З 50-х рр. XX ст. у світовому масштабі кожне десятиліття характеризувалося “глобальною одержимістю якоюсь глобальною ідеєю”. З 1970 р. це були “швидкі акції” найбільших американських компаній (наприклад, The Walt Disney Company), з 1980 р. – природні ресурси, у 1990-му – Японія, з 2000 р. – інноваційна діяльність на території Кремнієвої долини [4]	Моніторинг як внутрішнього, так і зовнішнього середовища сприяє вибору правильної стратегії розвитку будь-якого підприємства, в тому числі й книжкового. Однією з важливих характеристик економічного розвитку XXI ст. є інтернаціоналізація господарського життя, яка полягає у формуванні стійких всебічних взаємовідносин у міжнародній сфері на ґрунті міжнародного поділу праці. За чинної конфігурації світового господарства й у зв’язку з трансформаціями ринкової інфраструктури більшість галузей є неконкурентоспроможними, в тому числі й книжкова
2. Інноваційні технології	
У 2017 р. школа Флетчера при Університеті Тафтса спільно з компанією Mastercard провели дослідження з виявлення країн-лідерів із упровадження засобів цифрової економіки. За розрахунками Digital Evolution Index 2017 (Індекс цифрової еволюції – 2017) було визначено такі країни-лідери: Сінгапур, Велика Британія, Нова Зеландія, ОАЕ, Естонія, Гонконг, Японія та Ізраїль [5]. Найбільшим сегментом digital-ринку у 2018 р. є сегмент “Інтернет-доставка продуктів харчування” обсягом 20,186 млн дол. США [6]. У світовій бібліополістиці (книжковій торгівлі) яскравим представником digital-економіки є онлайн-магазин Amazon – перший книжковий магазин у віртуальному середовищі. У 2017 р. його дохід від продажу книг склав 5,25 млрд дол. США, що дорівнює 7% від загального прибутку [7]	Процес розвитку України відбувається у період науково-технічного прогресу, який охопив усі галузі господарства, що привело до появи нового різновиду економіки – digital, тобто цифрової економіки. Усі компоненти digital-економіки – “розумні будинки”, “розумні платежі”, “розумні автомобілі”, роботи-прибиральники, Uber-таксі тощо – спрямовані на спрощення повсякденного життя людини. У книжковому середовищі України відлунням digital-економіки стали онлайн-платформи книжкових магазинів, найбільші з яких – Yakaboo, Kniging, “Букля”, Bookzone та ін.

1	2
3. Купівельна спроможність населення	
<p>Індекс поточної економічної спроможності характеризує не лише купівельну спроможність населення, а й економічну стійкість країни. Станом на січень 2018 р. п'ятірка країн з найвищим рівнем купівельної спроможності виглядала так: Китай – 23,120 млрд дол. США; США – 19,360 млрд дол. США; Індія – 9,447 млрд дол. США; Японія – 5,405 млрд дол. США; Німеччина – 4,150 млрд дол. США. У цьому рейтингу із 227 країн Україна посіла 50 місце з показником 366,4 млн дол. США [8]</p>	<p>Згідно з результатами проведених досліджень виявилося, що у листопаді 2017 р. порівняно з жовтнем купівельна спроможність населення знизилася на 4,5 пункта – до 92,9 бала. До основних причин зниження індексу можна віднести: галопуючий рівень інфляції; високий рівень заборгованості з виплати заробітної плати; підвищення вартості ЖКП; висока вартість кредитів для населення; стійке скорочення чисельності наявного населення; диспропорції в доходах та заборгованості [9]</p>
4. Ринкові тренди	
<p>У рамках світової книжкової торгівлі, поширення набув термін “бестселер” – видання, яке у своєму напрямі вважається найкращим за певний проміжок часу. У це поняття закладено оцінку критиків, рейтингових сайтів або ж видань та безпосередньо – читацький попит на видання, що часто є суперечливим щодо думки критиків. Так, книга “Гаррі Поттер та напівкровний принц” із серії Дж. Роулінг побачила світ з початковим тиражем 10,8 млн од., що є рекордним у світовому книговидавництві. Попередні книги авторки перекладені на 62 мови. Загальний світовий тираж серії – 250 млн од. Книгу одногласно підтримували як критики, так і читацька аудиторія. На противагу цьому провокаційна серія “50 відтінків сірого” Е. Л. Джеймс, яка отримала від критиків негативні відгуки, а читацька аудиторія розділилась у думках, побила рекорд з реалізації: за вісім місяців у США було продано 70 млн од.</p>	<p>Здебільшого популярність на території України здобувають переклади книг-бестселерів іноземних авторів. У 2007 р. в Україні видавництвом “А-Ба-Ба-Га-Ла-Ма-Га” було видано останню книгу “поттеріани” Дж. Роулінг тиражем 150 тис. примірників. Саме український переклад останньої із серії книжки про Гаррі Поттера вийшов першим у світі. У 2017 р. тираж трилогії А. Ренд “Атлант розправив плечі” видавництва “Наш формат” склав 22,5 тис. примірників. Трилогія Е. Л. Джеймс “50 відтінків сірого” теж набула шаленої популярності в Україні, але дані щодо кількості екземплярів невідомі. Звісно, ринкові тренди стосуються не лише авторів, але й формату читання – традиційне, електронне, аудіо.</p>
5. Піратство	
<p>Піратство серед як друкованих, так і електронних видань є глобальною проблемою. Згідно з останніми дослідженнями, 17% електронних книг, прочитаних в мережі у Великій Британії, є піратськими. За даними досліджень голландської фірми GfK, лише 10% всіх німецьких електронних книг на пристроях було фактично оплачено. Причини розвитку піратства ті самі, що й в Україні</p>	<p>Через низьку купівельну спроможність населення та стрімкого розвитку електронних технологій значного поширення набуло книжкове піратство, тобто безкоштовне завантаження неліцензійних версій друкованої продукції. За умов ринкової економіки будь-яка праця, в тому числі й автора, повинна оплачуватися, але за хиткої державної політики в авторському праві та через неконтрольованість середовища Internet усе більше читачів звертаються саме до такої “бібліотеки”, що знижує рівень продажів як у традиційних так і в онлайн-магазинах</p>
6. Альтернативні джерела	
<p>Масштаби альтернативних читанню джерел у США та Європі є набагато більшими, ніж в Україні, але попри це книговидавництво залишається конкурентоздатною галуззю. Популярність читання у світі підтримується активною державною політикою, рекламними кампаніями видавництв, відкритістю видавців, організацією грандіозних книжкових виставок тощо</p>	<p>На сьогодні Україна займає останнє місце серед європейських країн за активністю читання. Компанія маркетингових і соціологічних досліджень Research & Branding Group провела опитування серед українців щодо їх читацької активності. Згідно з отриманими результатами, 43% респондентів за останній рік прочитали хоча б одну книгу, 51% не взяли до рук жодного видання, 6% не змогли відповісти на запитання. Середня кількість прочитаних за рік книг становить 7 од. [10]</p>
7. Державна політика	
<p>Книжкова справа у світі представлена, в першу чергу, такими організаціями, як Міжнародна асоціація видавців та Всесвітня організація інтелектуальної власності. Державна політика спрямована на запобігання порушенню авторського права, розвиток книжкової індустрії. З метою уникнення піратства на книжкових ринках ще на початку 2000-х було розроблено цифрові водяні знаки, які містили цифрові коди, що набули популярності в США та Європі [11]</p>	<p>З метою підвищення читацької активності та підвищення конкурентоспроможності України на видавничих ринках як європейської держави, було розроблено Концепцію Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014–2018 роки. На жаль, ця Концепція втратила свою чинність. [12]. Проблемами видавництва та розповсюдження книжкової продукції займаються в Україні такі установи державного значення, як Державний комітет телебачення та радіомовлення, Державна наукова установа “Книжкова палата України імені Івана Федорова” та Інститут книги</p>

До основних проблем книговидавництва в Україні можна віднести такі:

1. Відсутність чіткої статистичної інформації [13].
2. Нестача фінансових ресурсів.
3. Пасивна нормативно-правова база галузі, тобто наявні закони не є дієвими.

Наразі в Україні існує лише дві мережі книжкових магазинів – “Буква”, власником якої є потужне російське видавництво “Ексмо”, та “Є”. Літературними центрами України за різноманітністю випуску видань станом на 1 грудня 2017 р. є:

- м. Київ – 5782 друк. од.;
- Харківська обл. – 4218 друк. од.;
- Львівська обл. – 1318 друк. од. [12].

Аналіз показників статистичного обліку книжкових видань за період 1991–2017 рр., здійснюваного Книжковою палатою України імені Івана Федорова, свідчить, що книгодрукування зазнає прямого впливу політичних, економічних та суспільних чинників розвитку країни та реагує на них циклічністю спаду та підйому як кількості видань, так і їх тиражів (табл. 4, за даними [14]).

Таблиця 4

Кількісні показники книгодрукування України, 1991–2017 рр.

Рік	Кількість виданих книг і брошур, друк. од.	Тираж, тис. примірників
1991	5855	136415,9
1992	4410	128470,7
1993	5002	87567,0
1994	4752	52116,0
1995	6109	68156,0
1996	6109	51777,1
1997	6074	55841,3
1998	7004	44150,0
1999	7065	21985,6
2000	6282	43562,9
2001	7749	50324,5
2002	10614	47862,9
2003	12444	39462,9
2004	13805	52804,7
2005	15790	54059,8
2006	15720	54209,6
2007	15867	56111,7
2008	17987	58158,1
2009	24491	48514,4
2010	22557	45058,3
2011	22826	46565,7
2012	26036	62120,5
2013	26323	69575,7
2014	22044	55312,0
2015	19958	36409,8
2016	21330	48978,1
2017	22047	45127,2

З табл. 4 видно, що після майже десятирічного періоду нестабільності доволі стало розширення розмаїття друкованих видань мало місце у 2000–2009 рр., після чого послідував з річним лагом очікуваний спад 2010 р., зумовлений першою хвилею кризи в Україні. У подальшому цей показник коливався із загальною тенденцією до скорочення до менш ніж 20 тисяч видань у 2015 р. Певний підйом 2016–2017 рр. дає привід для обе-

режного оптимізму. Щодо тиражів друкованої продукції, то чіткого зростання у відповідні періоди не відбувалося, динамічний ряд має загалом коливальний характер від максимального значення на початку періоду спостереження (понад 136,4 млн примірників книг і брошур) до мінімального – у 2015 році (майже 36,4 млн). зростання – з 2004 по 2008 рр.; спад – з 2009 по 2011 рр.; підйом – з 2012 по 2013 рр. Критичними для книгодрукування, як

і для загалом практично усіх сфер життєдіяльності країни, стали 2014 та 2015 роки, коли показники і кількості видань, і тиражу стрімко знизилися: перший – від 26323 тис. од. у 2013 році до 19958 тис. од. у 2015 році, тираж за цей самий час знизився майже у півтора рази.

Використовуючи дані табл. 3, змодельюємо динаміку поданих у таблиці показників. Результати моделювання показали, що часова залежність кількості книг та брошур ($y_1 = f_1(t)$) найкраще описується поліномом четвертого ступеня, а загального тиражу цих видань ($y_2 = f_2(t)$) – поліномом третього ступеня (рис. 2).

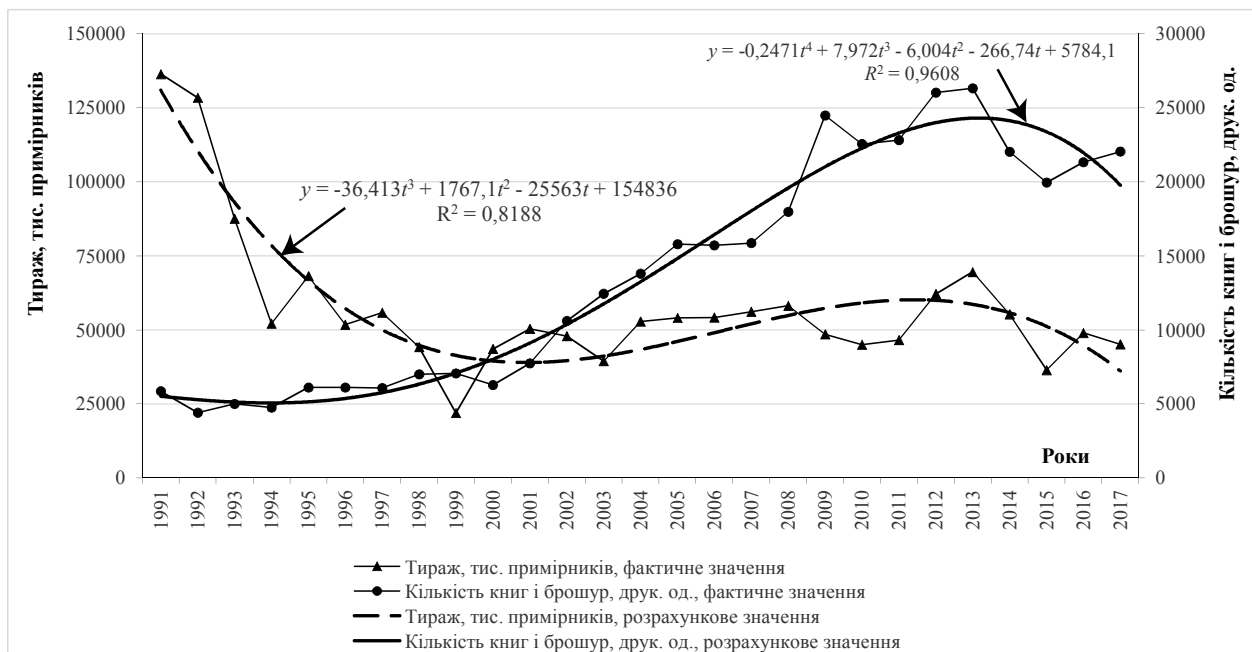

Рис. 2. Динаміка випуску друкованої продукції в Україні, 1991–2017 рр.

Отже, можна стверджувати, що сьогодні розвиток книговидавничої галузі в Україні перебуває у кризовому стані через низку проблем. Задля забезпечення зростання показників книгодрукування та книгорозповсюдження, випуску книжкової продукції, конкурентоздатної на ринку, в першу чергу, як показує дослідження, потрібно відрегулювати державну політику в цьому напрямі: оновити нормативно-правову базу галузі відповідно до викликів часу; вжити заходів щодо запобігання піратству

у віртуальному просторі, що несе в собі загрозу інформаційній безпеці державі; збільшити фінансування головних книжкових установ; створювати та просувати актуальні програми популяризації читання серед молоді.

Напрямом подальших досліджень буде проведення статистичного аналізу впливу зовнішніх факторів на книговидавництво в Україні та прогнозування подальшого розвитку книжкової справи.

Список використаних джерел

1. Annual Reports 2016–17. International Publishers Association. URL: https://internationalpublishers.org/images/ipa-annual-report-2016-2017/CLICK_HERE_IPA_Annual_Report_2016-2017_PC.html
2. The Global Publishing Industry in 2016. A Pilot Survey by the IPA and WIPO. World Intellectual Property Organization. URL: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_ipa_pilotsurvey_2016.pdf
3. Publishers weekly. The World's 54 Largest Publishers, 2017. URL: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/international/international-book-news/article/74505-the-world-s-50-largest-publishers-2017.html>
4. Шарма Р. Передові країни. В очікуванні нового “економічного дива”. Київ: Наш формат, 2018. 296 с.
5. Singapore, UK, New Zealand, and UAE among World's Stand Out Digital Economies. Press Releases. URL: <https://newsroom.mastercard.com/press-releases/singapore-uk-new-zealand-and-uae-among-worlds-stand-out-digital-economies/>
6. Statista. The Statistics Portal. URL: <https://www.statista.com/outlook/261/109/eservices/united-states>

7. Bercovici J. Amazon Vs. Book Publishers, By The Numbers. Forbes. URL: <https://www.forbes.com/sites/jeffbercovici/2014/02/10/amazon-vs-book-publishers-by-the-numbers/#6a7332764ef9>
8. GDP (purchasing power parity). Country Comparison. Index Mundi. URL: <https://www.indexmundi.com/g/r.aspx?v=65>
9. Шангіна Л., Юрчишин В. Індекс поточної економічної спроможності: комплексна оцінка соціально-економічної ситуації в Україні // Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Київ: Заповіт, 2017. 44 с. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2017_IЕС.pdf
10. Украинцы и чтение книг. Research & Branding Group. URL: <http://rb.com.ua/blog/ukraincy-i-chtenie-knig/>
11. Kozłowski M. eBook Piracy is on the rise in 2018. GoodEReader. URL: <https://goodereader.com/blog/e-book-news/ebook-piracy-is-on-the-rise-in-2018>
12. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання на 2014–2018 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.04.2013 р. № 257-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/257-2013-%D1%80>
13. Петрова Н. Проблемні питання статистичного обліку вітчизняних видань // Вісник Книжкової палати. 2016. № 8. С. 3–7.
14. Державна наукова установа “Книжкова палата України імені Івана Федорова”. URL: http://www.ukrbook.net/statistika_.html

References

1. Annual Reports 2016–17. International Publishers Association. *internationalpublishers.org*. Retrieved from https://internationalpublishers.org/images/ipa-annual-report-2016-2017/CLICK_HERE_IPA_Annual_Report_2016-2017_PC.html [in English].
2. The Global Publishing Industry in 2016. A Pilot Survey by the IPA and WIPO. World Intellectual Property Organization. (2017). *www.wipo.int*. Retrieved from http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_ipa_pilotsurvey_2016.pdf [in English].
3. Publishers weekly. (2017). The World's 54 Largest Publishers, 2017. *www.publishersweekly.com*. Retrieved from <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/international/international-book-news/article/74505-the-world-s-50-largest-publishers-2017.html> [in English].
4. Sharma, R. (2018). *Peredovi krainy. V ochikuvanni novoho “ekonomichnoho dyva” [Breakout Nations: In Pursuit of the Next Economic Miracles]*. Kyiv: Nash format [in Ukrainian].
5. Singapore, UK, New Zealand, and UAE among World's Stand Out Digital Economies. (2017). Press Releases. *newsroom.mastercard.com*. Retrieved from <https://newsroom.mastercard.com/press-releases/singapore-uk-new-zealand-and-uae-among-worlds-stand-out-digital-economies/> [in English].
6. Statista. The Statistics Portal. (2018). *www.statista.com*. Retrieved from <https://www.statista.com/outlook/261/109/eservices/united-states> [in English].
7. Bercovici, J. (2014). Amazon Vs. Book Publishers, By The Numbers. *www.forbes.com*. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/jeffbercovici/2014/02/10/amazon-vs-book-publishers-by-the-numbers/#6a7332764ef9> [in English].
8. GDP (purchasing power parity). (2018). Country Comparison. Index Mundi. *www.indexmundi.com*. Retrieved from <https://www.indexmundi.com/g/r.aspx?v=65> [in English].
9. Shanhina, L., & Yurchyshyn, V. (2017). Indeks potocznoi ekonomichnoi spromozhnosti: kompleksna otsinka sotsialno-ekonomichnoi sytuatsii v Ukraini [The Index of Current Economic Capacity: A Comprehensive Assessment of the Socioeconomic Situation in Ukraine]. Ukrainskyi tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen imeni Oleksandra Razumkova. Kyiv: Zapovit. *razumkov.org.ua*. Retrieved from http://razumkov.org.ua/uploads/article/2017_IЕС.pdf [in Ukrainian].
10. Ukraintsy i chtenie knih [Ukrainians and books reading]. (2018). Research & Branding Group. *rb.com.ua*. Retrieved from <http://rb.com.ua/blog/ukraincy-i-chtenie-knig/> [in Russian].
11. Kozłowski, M. (2018). eBook Piracy is on the rise in 2018. GoodEReader. *goodereader.com*. Retrieved from <https://goodereader.com/blog/e-book-news/ebook-piracy-is-on-the-rise-in-2018> [in English].
12. Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi natsionalno-kulturnoi prohramy populiaryzatsii vitchyznianoї vydavnychoї produktsii ta chytannia na 2014–2018 roky. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 10.04.2013 r. № 257-r. [On the Approval of the Concept of the State Target National and Cultural Program for the Promotion of the Ukrainian Publishing Product and Reading for 2014–2018. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of April 10, 2013, № 257-r.]. *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/257-2013-%D1%80> [in Ukrainian].

13. Petrova, N. (2016). Problemni pytannia statystychnoho obliku vitchyznianskykh vydan [Problematic issues of statistical registration of domestic editions]. *Visnyk Knyzhkovoї palaty – Bulletin of the Book Chamber*, 8, 3–7 [in Ukrainian].

14. Derzhavna naukova ustanova “Knyzhkova palata Ukrainy imeni Ivana Fedorova” [Ivan Fedorov Book Chamber of Ukraine, State Research Institution]. *www.ukrbook.net*. Retrieved from http://www.ukrbook.net/statistika_.html [in Ukrainian].

Е. А. Горобець,

*заместитель заведующей редакционно-издательским отделом,
Национальная академия статистики, учета и аудита*

Статистический анализ книгоиздания в Украине и мире

Оценено современное состояние книгопечатания и книгораспространения печатной продукции в Украине и мире. Определены основные внешние факторы влияния на состояние книжного дела. Выделены главные проблемы книгоиздания. Смоделированы количественные характеристики книгопечатания в Украине за период 1991–2017 гг.

Ключевые слова: *книгопечатание, книгораспространение, книжный рынок, чтение, статистический анализ.*

О. О. Horobets,

*Deputy Head of Editorial and Publishing Department,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

Statistical Analysis of Book Publishing in Ukraine and in the World

The level of education of the adult population is an indicator of the development of the human potential of the state, in which reading serves as an invisible mechanism for multiplication of knowledge, expansion of the worldview, improvement of intellectual indicators. The successful development of the book business shows, first of all, the interest of the state in supporting the education of the nation. With the rapid development of scientific and technological progress, Internet technologies have become the undisputed leader in the field of leisure. XXI century is a period of internetization, which led to a decrease in the readability of print products among the population, and, consequently, to reduce its release both in units and in duplication. The problem is that books as intellectual agents gave way to television shows and computer games that do not carry any mental load on them. Taking into account the above, carrying out of statistical monitoring of book publishing is a necessary measure for the clarification of its current state, the formation of balance sheets in book markets and development in accordance with the requirements of time.

The world's leading publishers set their own trends in the distribution of a book product, but there are a number of factors that have a direct impact on the state of sales, both in Ukraine and in the world, because if at least one of them is not active or does not meet the declared standards – book publishing is doomed to inhibition.

The main problems of book publishing in Ukraine include: Lack of clear statistical information; Lack of financial resources; Passive regulatory framework of the industry.

Currently, there are only two networks of bookstores in Ukraine: Letter, owned by the powerful Russian publishing house “Eksmo”, and “E”. As of December 1, 2017, the literary centres of Ukraine on the issue of editions are: Kyiv – 5782 printed units; Kharkiv region – 4218 printed units; Lviv region – 1318 printed units.

Key words: *book printing, book distribution, book market, reading, statistical analysis.*

Бібліографічний опис для цитування:

Горобець О. О. Статистичний аналіз книговидання в Україні та світі // Статистика України. 2018. № 2. С. 22–29.